

Љубивоје
Ршумовић

Три ЈаЈа на оџо

Друга којештара за неочешљане мисли

■ Laguna ■

Copyright © 2023, Љубивоје Ршумовић
Copyright © 2023 овог издања, ЛАГУНА

Човек би могао и ово и оно,
али треба да буде мудар, па да иде кући.

Милован Огрк

РЕЧ ПОЛИХИСТОРА*

(Уместо укључка)

Без обзира на могућа друга тумачења, сматрам себе полихистором који се бавио свим доступним наукама, али ниједном озбиљно. Самим тим – могао сам управљати својим знањима песнички, што значи произвољно и лакомислено. Независно од истине. Осим оне коју признаје савремена уврнута психијатрија: – Истина је оно како се сећамо прошлости, како се осећамо у садашњости, и како размишљамо о будућности!

Дакле – самовољно!

Такорећи – безобзирно.

Свакако – којештарски.

Али – врло слободно!

Можда чак – безобразно!

Најзад – неодговорно!

Међутим – врло одговорно!

Љубивоје Ршумовић

* (Грч. *poly, historeo*, знам, познајем, упознајем) Свезналац, маштар, онај који познаје све науке, али ниједну темељно. (Вујаклија)

ЋАСКАЊЕ О ПЕСНИЦИМА И ПРИРОДИ

Кад ти неко пре 260 година каже: „Модерни песници сипају много воде у своје мастило“, остаје ти само да се чешкаш прстом по глави, коју климаш у одобравању. Јер тај неко се зове Јохан Волфганг, па још има оно „фон“, да би те треснуо надименом ГЕТЕ као печатом посред чела – вабећи те да му скинеш капу. (Ако си носилац капе!)

Ко су, у то његово време, били „модерни песници“?

Један од њих је, можда, био Гетеов прекогранични савременик Антоан де Риварол, више новинар него песник, љути противник Револуције, који се заједљиво заносио универзалношћу француског језика, љут на себе и на цео свет. Зато што му поезија није ишла од руке!

Било је то време раног романтизма. Бујало је сликарство, тријумфовала музика, будили се забачени крајеви Планете!

Тагоре још није био ни суза у оку своје драманске прамајке, која чека надахнуће за пресуду: „Ватру у

песме, или песме у ватру!“ Порука је јасна – не морају песници да сипају воду у мастило, песничку Ватру ће гасити, или распламсавати, Време! Јер Време је сурови контролор свеколиког стваралаштва!

Опет се јавља надобудни Риварол: „Ах, Време! Време је обала духа; све пролази поред њега, а ми мислимо да оно пролази!“

Човек одједном фантазира апстрактно, што у овом случају значи стваралачки коректно! (Не би морао код др Јеротића на лечење!)

После свега одмишљеног па реченог, ипак и свакако остаје гетеизирано питање које гласи: Шта данашњи модерни песници сипају у своје мастило?

Сматрајући себе модерним песником, помишљам: Природа ће ми дошапнути одговор, као што је увек чинила, од раног ми детињства па до данас! Волим Природу и Природа воли мене!

Врага!

Испречи се одмах други набусити Немац, Фридрих Вилхелм Ниче: „Природу волимо зато што она о нама нема никакво мишљење!“

Хтедох да га питам откуд он сад ту, са брковима већим од мојих, али сетих се оног мангупског песмуљка: „Ја босиљак сијем, мени фридрих ниче!“ , и би ми јасно да је он више каћунак него филозоф, зато ми ниче где га не сејем!

И сад је белодано да се ово ћаскање истањило и да је време да се прекине!

Али опет остаје питање: Шта данашњи модерни песници сипају у своје мастило?

Ко има било какав одговор, нека га задржи за себе.
И без тога је наш књижевни бестијаријум затрпан ис-
фолираним питањима и неподношљивим одговорима!

* * *

БОР НА САМЦУ

Њему је теже. Он није шума.
Сваки му ветар ребра чеше.
Као сироче поред друма,
чека да његов проблем реше.

Њему је теже. Њега не чува
свежина тешке хладовине.

Сваки гром може да се издува
на њега. Громови то и чине!

Слабији неко би сишао с' ума,
препуштен себи и дању и ноћу.
Њему је теже. Он није шума,
он је осуђен на самоћу!

Кренуо, па стао на пола пута.
Збуњен, позив за помоћ шаље!
Нек песма о њему светом лута.
Њему је теже. Јер види даље!

* * *

СРБИЈА ЗА ЦИНОВЕ

Кад сам књигу *Србија која ми недостијаје* донео кући, мој унук је покушао да је узме, подигне, понесе у свој угао и тамо отвори, и прави се да чита. Али кад у томе није успео, окренуо се према мени и озбиљно рекао:

– Деда, ова књига је за цинове!

Из овог невиног дечјег али суштински поетског запажања, родила се идеја да ову кратку беседу назовем *Србија за цинове*.

Пре свега, циновима можемо назвати ауторе „циновске“ књиге: приређиваче Рајка Петрова Нога, песника, и Драгана Боснића, мајстора фотографије, који

је уметнички надахнуто забележио тренутке вечне лепоте наше Отаџбине.

Свака вечност састоји се од тренутака, као што свако путовање, па и оно на друге планете, почиње једним кораком. Тако и свако откриће великог света за дете почиње једном речју којом се тај свет дефинише. Није морало дете да нам каже, треба да знамо да Србија јесте Отаџбина џинова: Тесле, Вука, Змаја, Пупина, Десанке, Душка Радовића, Новака Ђоковића... Помињем неколицину да бих и овог пута подсетио да су сви они најпре били деца! И да само тамо где има деце – тамо буде и џинова!

Зато ћу ја, у њихову част, и у част свих џинова који су израсли и који ће израсти од деце у Србији, казати једну Здравницу:

НАРОДУ СРПСКОМ

Народе
Нека ти здравица ова
Буде уместо благослова
Што год радио
Деца ти се рађала

И када певао
И када сневао
И када мукама одолевао
Деца ти се рађала

И када ратио
И када патио

И када памтио па вратио
Деца ти се рађала

Није богат ко има волова
Већ кћери и синова
Није силан ко има пушака
Већ колевки

И када љубио
И кад огрудио
И када главу с' рамена гудио
Деца ти се рађала

Нек љубав надјача
Нек не буде плача
Осим дечјег

И када учио
И кад се мучио
И када Свету тајну докучио
Деца ти се рађала

Силни нек се свађају
Слаби погађају
А теби нек се рађају
И када кадио
И воћке садио
Па и кад се љутио и богорадио
Деца ти се рађала

А даће Бог
Да роди зоб

И узри клас
Па да буде и за коње и за нас

И када свеца славио
И када школу правио
И кад се у чуду чудом бавио
Деца ти се рађала
Народе српски

Амин
Даће Бог

* * *

ШТА СУ ЉУБИШКЕ?

Ако ме пољуљано сећање још имало служи, то су прве љубавне новине у Србији. Које још немају изглед новина, већ су само идеја у мојој бркатај глави (не треба је бркати са главом покојног Милисава Крсмановића Крце, који се први одушевљавао том идејом, сада далеке 1983. године!) Дакле:

ЉУБИШКЕ – Љубавне новине. Лист за читање удвоје.
Издавач: Фондација РШУМ и Агенција СЛОБОДНА ТЕРИТОРИЈА.

Оснивачи: ЉУБИвоЈЕ РШУМовић, и синови.

Мото: ЉУБИШ? – ЉУБИМ!

Заглавље и лого: Душко Петричић
Главни уредник: Мирјана Булатовић
Ликовни уредник: Михаило Ршумовић
Фотографи: Драган Боснић
Ана Марија Јовановић,
Урош Петровић

Сарадници: Матија Бећковић
Мирјана Бобић Мојсиловић
Благоје Баковић
Вања Булић
Ива Штрљић
Алекса Ршумовић
Божидар Мандић
Вук Ршумовић
Бора Ђорђевић
Гордана Брун
Душица Милановић
Љубица Арсић
Урош Петровић
Јелица Грегановић
Перо Зубац
Ивана Цици Димић

ТЕМЕ и РУБРИКЕ:

Љубав као божја милост
Пољубац – сусрет најлепши на свету
Љубав на филму
Да ли је носталгија љубав или антејски императив
Љубав као забрањено воће
Родитељска љубав – благослов или казна

Емоције – имају ли их животиње и биљке
Љубав као слободна територија
Љубав у поезији (ода, серенада, лимерик, љубишка,
сонетни венац)
Светски љубавници
Љубав – фабрика глупости
Љубав као скандал (безобразна љубав)
Буквар љубави – од А до Ш
Љубав као тајна
Љубав до смрти
Пријатељска љубав
Љубав као феномен
Прва љубав – заборав има ли?
Платонска љубав
Геј (да ли је, рецимо, од Геа?)
Љубав у трећем добу или лабудова песма
Љубав као хумористичка тема
Има ли љубави после кајања
Загрљајност – светски покрет
Удварање као вештина и занат
Светски писци о љубави
Дечја (детињаста) и озбиљна љубав
Љубавна геометрија (троугао, квадрат, хипотенуза)
Љубавна писма и поруке
Љубићи (романи, филмови и приче)
Еротика као наука
Љубавна ботаника

Трудио сам се да побројим све што би се тицало љубави, а што би и млади и стари могли да разумеју. И што би евентуално могло да им буде занимљиво!

Дугујем објашњење за две поменуте врсте љубавних песама:

ЛИМЕРИК је песма у специфичној форми: само једна строфа од пет стихова, у којој се римују први и други са петим, а трећи са четвртим стихом. Први, други и пети су обично десетерци или дванаестерци, а трећи и четврти су шестерци или осмерци.

Форма је настала у Енглеској. Најчувенији писац лимерика је Едвард Лир, песник нонсенса, мајстор версификације. Форма је прихваћена у Америци где се оснивају и клубови „Пет стихова“, са великим бројем следбеника. Садржај песама је махом хумористичан, понекад чак, и благо ласциван. У Америци су и у томе отишли најдаље, па сад имају такмичења у писању што безобразнијих лимерика, који се затим објављују у обимним и веома луксузним књигама. Са егзотичним фоткама, дабоме!

Име „лимерик“, вероватно, има корен у латинском *limes, limitatus* што значи „граница, ограничен“. Ограничен занимљивом формом, као сонет, као хаику песма, и по свој прилици нема никакве везе са највећим градом и морским пристаништем на западној обали Ирске, који се зове Лимерик.

Ево два лимерика, збрчкана на брзину, за пример:

Огласила нам се једна старка:

– Нежно по кућама љуљам марка!

Јавио се одмах Марко:

– Како ће, сунце јој жарко,

Кад нам је љуљашка у дну парка!

Цапи Цица из Маринкове Баре
Јавила да воли мушке али старе
На питање репортера
Шта је на тај корак тера
Каже: „Љубав јака спрам паре!“

(„*сїрам ѝаре*“ – варваризам: „*їрема ѝарама*“)

ЉУБИШКА је љубавна песма у свим могућим формама, али која у себи има неку изненадну поруку, неко нежно играње, или неки нови удварачки фазон из савремене младалачке комуникације. Попут оног: „Ја се теби много свиђам! А ти мени?“ Онда је неко смислио, не знам ко: „Волим те из чиста мира, срце моје од кромпира!“ Али знам да ће добар пример „љубишке“ бити ова моја песма, шансовита – зато што је написана баш у Љубишу:

ШАНСА

Била је најлепша у граду
И звала се најлепше Соња
Пред њом сам месец дана
Изигравао коња
Био сам месец дана
Носач њеном пртљагу
А кад сам јој поменуо главно
Она ми звекнула шљагу

А била је најлепша у граду
И звала се најлепше Соња

И није ми жао што сам
Изигравао коња
Ја сам се надао само
Нечем лепшем и држем
Па сад извини Соња
Што још о томе ржем

* * *

ОПЕТ О ВОДИ У МАСТИЛУ

Није ли наше тело састављено, између осталог, од две трећине воде и једне трећине што меса, што сала и костију?

Од воде, дакле, највише!

Ослањајући се на нека површна знања из физиологије – претпостављам да и наш нервни систем, и наш, дакле, мозак – функционишу успешно захваљујући тој водурини у нашем телу! (Кажем намерно грубо „водурини“, јер стварно изгледа гротескно да, ево данас, са мојим ликом и обликом, улицом Кнеза Михаила хода 65 литара воде и двадесет пет килограма осталог материјала!)

Јапанци су доказали да вода може да памти, или беше – да осећа, и разуме понешто из нашег стварног света? Много су се трудили око тога, не знам докле су стигли.

Али морате ми веровати, увек више уживам жедан пијући воду него гладан једући храну! Просто сав се разводњим, претворим у задовољство и усхићење!

Храбрим себе наврат-нанос да устврдим одговорно – како је све што сам смислио и написао испливало из те Моје Воде!

Кад бисте кренули са мном до Зауглине, извора испод Чиготе а изнад моје куће у Горњем Љубишу, и кад бисте се напили воде са тог извора, схватили бисте да сам у праву! Јер у тој води постоји она драгоцену преминација магнезијума над калцијумом која производи лаке негативне јоне, неопходне за човеков метаболизам и хемо-поетику (*ирчки: „сїваране крви!“*).

Том водом сам се ја напајао у детињству!

Тако, ето, скресах у брк Гетеу – да вода у мастилу није баш сасвим негативна супстанца за поспрдице, већ она заправо помаже у производњи свих оних лепих метафора и другог лингвистичког накита, у ономе што је он писао, и овоме што сви ми данас покушавамо да пишемо!

А шта је с мастилом? – питаћете.

Ех, мастило!

Објаснићу и то, мало касније. Али само вама који ово читате, јер то објашњење није за fine филосошке уши Јохана Волфганга. Мало је, наиме, безобразно!

* * *

ПОХВАЛА САБОРОВАЊУ

Стара лепа српска реч САБОР означава састанак већег броја људи на једном месту. Можемо претпоставити

да потиче још из доба племенских заједница. С временом, сабором се називала скупштина народних глaвара са одређеним циљем. Имамо пример код Вука Караџића, који пише: „Милош учини скупштину, и сав сабор нађе да се бију с’ Турцима док сви не изгину.“ (Акцент је на: „да се бију с’ Турцима“, а зна се да се не зна који ће „сви“ да изгину, само сви Срби или само сви Турци, или сви – и једни и други?)

Данас, срећом, не морамо саборовати због тако трагичних одлука, мада не би било на одмет увек сазивати мудре представнике народа да кажу своје мишљење пре доношења важних одлука о судбини државе и народа.

Удружење Ужичана у Београду могло би се мирне душе назвати сабором. Имамо одређене циљеве, а имамо и паметаре који би знали како те циљеве остварити.

Постоји и реч МОБА која би се могла употребити, али мода се сазива једнократно да се, у хитњи, одмах, помогне некоме око нечега, док је сабор и саборовање дуготрајније, и за општу народну ползу (старосл. „корист“).

Нама је циљ да помажемо свом завичају. А завичај нам је тамо где смо „из матере на земљу пали“, како пева песник Драган Колунџија. Детињство је наш завичај, како каже Антоан де Сент Егзипери, француски ратни пилот и најбољи писац протеклог миленијума, који је ту титулу стекао романом *Мали Принц*.

Зато би сваки наш сабор требало, као и до сада, да буде окренут будућности и општем циљу, без личних интереса и промоција. Да нам награда за тај труд буде радост од давања, празник загрљајности и живота са

четири слова Е: Енергијом, Емоцијом, Ентузијазмом и Емпатијом! Ове четири стране речи прецизно означавају оно што нам у савременом светском окружењу понекад недостаје.

Емоција – осећање припадности!

Ентузијазам – жеља да успемо!

Енергија – снага да издржимо!

Емпатија – саживљеност са другима.

Саборовањем сабораша постају саборци у сабирању добрих дела.

Чинећи за друге – чине за себе!

Полако и помало, у сагласју са могућностима. Наш народ каже: „Зрно по зрно – погача, цигла по цигла – палача!“ Али увек са задовољством, зато што тако враћамо дуг Створитељу, који је удесио да се родимо баш тамо одакле смо кренули „у свет, да бисмо нашли шта нам треба“, и где се сад враћамо „кући да то нађемо“, како ту носталгију лепо дефинише Црњански.

Мај 2013.

* * *

АНОНИМНИ ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС

Да би оцена жирија на литерарном конкурсима била „ни по бабу, ни по стричевима, већ по правди Бога истинога“, аутор своје сочињеније потписује неком шифром, коју сакрије у посебан коверат и пошаље

уз своје песме. То сам и ја, пре двадесет пет година,
учинио, али нисам успео да победим, без обзира што
сам се сакрио иза имена мудрог старца!

ЗЕМЉИ У ПОСТЕЉИ

Напланини се. Набори.
Наизвори се и настази.
Тамо где су сви одговори,
Божији путокази.

Накамени се. Начобани.
И накући се као човек.
Тамо где једеш хлеб зобани,
Где душом си стовек.

Наливади се и нањиви.
Наневољи се. Народитељи.
Тамо где семе песме живи,
Земљи у постељи.

„Аристотел“

ВЈЕТРЕНИ ВОЈВОДА

Низ брегове низ јаруге низ
Лица нам изборана
Тутњи древни чанколиз
Краде бол из наших рана

Уз морање уз кајање уз
Срамоте танку нит
Пузи стари угурсуз
Тражи својој патњи штит

Кад украде и кад нађе
Тај велможа у крпама
Клоне смирен у незнађе
Син таме у гроб свих тама

Низ падине уз падине
Кроз огњене уши стида
И Дух његов пати гине
Богове са неба скида

Ливадама врзинама
Скита њушка режи рже
У жвалама и слинама
Хоће дешње тешње држе

А кад сведе кад се смори
Кад олади крепа цркне
Остаће нам одговори
Коме сване коме смркне
„Аристотел“

П.С.

Аристотел је рекао: „Најбољи је онај народ који се бави земљом“, па сам тој мисли у част своје име, Љубивоје Ршумовић, нескромно сакрио иза његовог.

* * *

КУМСТВО – ПО СРПСКИ

Србију бије глас да је у њој кумство одвајкада поштовано више и тврђе од пријатељства, другарства и буразерства. Али историја открива и неке деформације овог неписаног правила, ове такорећи заклетве пред Богом. Па се догађало да Карађорђе убије оца, а њега убије кум, па да Ивана Стамболића такође убије кум... И да не набрајам даље, јер признајем да не знам све, него у самоодбрани се користим нечијом мудрошћу да „појединачни случајеви потврђују правило“!

Своја кумства чувам и поштујем. Недавно сам обрадован, награђен срећним доласком на свет две лепе кумице са још лепшим именима: Лана и Лена.

А као епископ Фочо од стотину љета, осмехнем се, наравно, сваки пут кад чујем овакву виспрену шалу на рачун српског кумства:

ГОСТ: Надаш ли се јосијима, куме?

ДОМАЋИН: Добро ти мени увек дошао, кумашине.

Којим добром?

ГОСТ: Ја, вала, свраио да те видим!

ДОМАЋИН: А кол'ко ти мислиш да данудиш са мном?

ГОСТ: Ја, вала, док ти не досадим!

ДОМАЋИН: А шито ти тако мало, болан, куме?

МУКЕ СА СКРИБОМАНИМА

Нисам ни први ни једини коме се обраћају почетници да прочитам њихове песме и кажем „шта мислим“. Колеге, паметнији од мене, одбијају најчешће да се баве тиме, чак и ако им се нуди добар хонорар за тај стручни рад. Просто, чувају своју стручност за осведочене писце, или пак не желе да им се име злоупотребљава у промоцији још непризнате „књижевне величине“.

Ја се увек у таквим приликама сетим својих почетака. Да, био сам скрибоман! Признајем, писао сам дневно по двадесет песама и показивао сам их другарима са жељом да им се допадне. То је било јаче од мене! Нисам ни покушавао да се браним од те поплаве речи и стихова, који су навирали „однекуда“. Ни дан-данас не знам откуд? Из моје самоће? Могуће! Самовао сам у детињству. Био сам „слабуњав“ после тешког запаљења плућа, па ми је мајка једну пртenu мајицу натопила козјим лојем и терала ме да је носим и дању и ноћу. Морао сам у школи да седим сам у клупи, и то посебно одмакнутој од осталих. Ја сам се некако навикавао на козји лој, али остали нису! Почео сам да се дружим са књигама, да читам, и читам, понекад и три пута исту књигу, док се отац није досетио и почео да ми купује нове књиге! Из читања се изродило писање, из писања – амбиција да се то учини видљивим!